

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.I.20.424/2017/7.szám

A Szegedi Ítéltábla a dr. Szendrei Kornél ügyvéd által képviselt **felperes neve (címe)**. szám alatti lakos felperesnek – a dr. Lombos Péter Barnabás ügyvéd által képviselt **I.rendű alperes neve(címe)** szám alatti székhelyű I. rendű, és a személyesen eljáró **II.rendű alperes neve (címe)** szám alatti lakos II. rendű alperesek ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Kecskeméti Törvényszék 2017. március 16. napján kelt 15.P.21.925/2016/12. számú ítélete ellen a felperes részéről 14. sorszámon előterjesztett fellebbezés folytán lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

Í T É L E T E T:

Az elsőfokú bíróság ítéletét **megváltoztatja** és megállapítja, hogy a peres felek között 2007. május 10. napján létrejött számú, CHF elszámolási alapú, lakásvásárlási célú, türelmi időszaki kölcsönszerződésben az I. rendű alperes általános szerződési feltételként alkalmazott, a fogyasztói szerződés részévé váló 1.4. kikötésének alábbi rendelkezése érvénytelen:

„Felek kijelentik és kötelezik magukat arra, hogy bármely elszámolási vita, illetve banki igény kielégítés esetére vagy a jelen okirat szerinti kölcsönből mindenkor fennálló kölcsön és egyéb tartozás mértékére a folyósítás tényleges időpontja, a teljesítési kötelezettség lejáratának megállapítása, valamint bármely egyéb, a közvetlen bírósági végrehajtás céljából szükséges tény, adat megállapítása tekintetében az adós banknál vezetett számlái, és a bank nyilvántartásai, könyvei alapján készült közjegyzői okiratba foglalt ténytanúsítványt fogadják el, mint közhiteles, aggálytalan tartalmú bizonyítékot.

Ennek megfelelően a kölcsön és járulékaik nem vagy nem szerződés szerinti megfizetése esetén a végrehajtás alapjául szolgáló, mindenkor fennálló kölcsön és járuléktartozás, továbbá a fent hivatkozott tényeket jelen okirat mellett az adós banknál vezetett számláiról, illetve a bank nyilvántartásai, könyvei alapján készült közjegyzői okiratba foglalt ténytanúsítvány tanúsítja, melynek elfogadására a felek jelen okirat aláírásával kötelezettséget vállalnak”.

A II. rendű alperest a fentiek türéseire kötelezi.

Mellőzi a felperest elsőfokú eljárási illeték és költség megfizetésére vonatkozó rendelkezéseket, és kötelezi az I. rendű alperest, fizessen meg a felperesnek 60.000,- (Hatvanezer) Ft első- és másodfokú eljárási költséget és az államnak – külön felhívásra – 84.000,- (Nyolcvannégyezer) Ft le nem rótt elsőfokú és fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I N D O K O L Á S

A peres felek között 2007. május 10-én lakásvásárlási célú, CHF elszámolási alapú, türelmi idő szerződés jött létre ... számon, melyet 483/2007. ügyszámon foglaltak közjegyzői okiratba. A szerződés szerint a bank az adósok részére 78.194 CHF összegű kölcsönt bocsátott rendelkezésre, ami a kölcsönnyújtás időpontjában megfelelt a 10.000.000,- Ft-os finanszírozási igénynek. A kölcsön célja a **(város neve, utca, házszám)** szám alatt található ingatlan megvásárlása volt. Futamidejét a felek 240 hónapban, ebből a türelmi időt 98 hónapban határozták meg. A kölcsönszerződés 1.4. pontja – egyebek mellett – az alábbiakat tartalmazza:

„A felek kijelentik és kötelezik magukat arra, hogy bármely elszámolási vita, illetve banki igény kielégítése esetére, vagy a jelen okirat szerinti kölcsönből mindenkor fennálló kölcsön és egyéb tartozás mértékére a folyósítás tényleges időpontja, a teljesítési kötelezettség lejárta megállapítása tekintetében az adós banknál vezetett számlái és a bank nyilvántartásai, könyvei alapján készült, közjegyzői okiratba foglalt ténytanúsítványt fogadják el, mint közhiteles, aggálytalan tartalmú bizonyítékot.

Ennek megfelelően a kölcsön és járuléka nem, vagy nem szerződés szerinti megfizetése esetén a végrehajtás alapjául szolgáló, mindenkor fennálló kölcsön és járuléktartozást, továbbá a fent hivatkozott tényeket jelen okirat mellett, az adós banknál vezetett számláiról, illetve a bank nyilvántartásai, könyvei alapján készült közjegyzői okiratba foglalt ténytanúsítvány tanúsítja, melynek elfogadására a felek jelen okirat aláírásával kötelezettséget vállalnak.”

A felperes módosított keresetében a kölcsönszerződés 1.4. pontjának tényállásban idézett rendelkezése érvénytelenségének megállapítását kérte a II. rendű alperes tűrésre kötelezése mellett az 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 209/A. § (2) bekezdésére, valamint a 18/1999. Korm. rendelet (továbbiakban: Krm.) 1. § (1) bekezdés b) és j) pontjára alapítottan. Keresete indokaként előadta, a támadott szerződési feltétel alapján a pénzügyintézet egyoldalúan határozza meg, hogy a vele szerződő fél teljesítése szerződésszerű-e, továbbá a fogyasztó hátrányára fordítja meg a bizonyítási terhet, mivel a fogyasztónak kell bizonyítania a bankkal, mint végrehajtást kérővel szemben indított perben, hogy a követelés érvényesen nem jött létre, illetve hogy részben vagy egészben megszűnt.

Az I. rendű alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Álláspontja az volt, a kifogásolt feltétel tartalmát tekintve megfelel a Vht. szerződéskötéskor hatályos 21. § (1)-(2) és a jelenleg hatályos 23/C. § (1)-(2) bekezdéseiben, a közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvény (Kjtv.) 111-112. §-aiban, valamint a Pp. 195. § (1) és (6) bekezdéseiben foglaltaknak, így a Ptk. 209. § (6) bekezdése alapján nem minősülhet tisztességtelennek. Hangsúlyozta, azzal, hogy az adós közjegyzői okiratban egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozatot tett, a bankot a közvetlen bírósági végrehajtásra jogosította fel. A közjegyzői okirat biztosítja a banknak azt a jogot, hogy az ügyfél szerződésszegése esetén felmondja a kölcsönszerződést és kérje az azt tartalmazó okirat végrehajtási záradékkal történő ellátását. Az ún. ténytanúsítvány a Vht. 23/C. § (2) bekezdése alapján kizárólag a végrehajthatósághoz szükséges feltétel vagy időpont bekövetkeztét tanúsítja. Hangsúlyozta, a pénzügyintézet számára jogszabályban biztosított jog, hogy a felmondás tényéről és az általa nyilvántartott adatokról ténytanúsítvány kiállítását kérje közjegyzőtől. Álláspontja az volt, a sérelmezett kikötés a bizonyítási terhet nem fordítja meg, a közokirattal szemben ugyanis a bizonyítás mindenképpen az adós kötelezettsége. Hivatkozása szerint az ügyfél tartozásának nyilvántartása és aktualizálása a bank számára nemcsak jogosultság, hanem kötelezettség is, hiszen ő rendelkezik azokkal az erőforrásokkal, amelyek alapján a kölcsön folyósítására és törlesztésére vonatkozó adatokat megfelelően kezelni tudja. Kiemelte, a kifogásolt szerződési feltétel nem ütközik a Krm. 1. § (1) bekezdés b) pontjába sem, mert az nem a szerződés rendelkezéseinek értelmezésére és az adós teljesítése szerződésszerűségének a megállapítására vonatkozik.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Határozatának indokolásában utalva a közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvény (Kjtv.) 111. § (1) bekezdése kifejtette, az ügyleti okirat közhitelesen tanúsítja a jogügyletre vonatkozó akaratnyilvánítás tényét, a tény tanúsító okiratban pedig a közjegyző a jogi jelentőségű tényeket tanúsítja közhitelesen jegyzőkönyvi vagy záradéki formában. Az ügyfél a kölcsönszerződés vagy az egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozat közjegyzői okiratba foglalásával a közjegyző előtt kötelezettséget vállalt a kölcsönszerződés teljesítésére, a kölcsön és járulékai visszafizetésére, és ezzel a bankot közvetlen bírósági végrehajtás megindítására jogosította fel. A perbeli kölcsönszerződést tartalmazó közjegyzői okirat a módosított Vht. 23/C. § (1) bekezdése szerint tartalmazza a felperes kötelezettségvállaló nyilatkozatát, a jogosult és kötelezett nevét, a kötelezettség tárgyát, mennyiségét, összegét és jogcímét, valamint a teljesítés módját és határidejét. A Kjtv. 112. § (1) bekezdése alapján megállapította, az ügyleti okiratot követően az alperes kérelmére a közjegyző ténytanúsítványt állít ki a Vht. 23/C. § (2) bekezdése alapján, amely tanúsítja a végrehajthatósághoz szükséges feltétel vagy időpont bekövetkezését, továbbá a végrehajtandó követelés összegét, amelynek alapját a régi Hpt. 2. számú melléklete tartalmazza. A bank számára nemcsak jogosultság, hanem kötelezettség is az ügyfelek befizetéseinek és tartozásainak nyilvántartása, amelynek szabályait a pénzforgalmi és hitelintézeti törvény kógens, a bank számára kötelező előírásai rögzítik. Kifejtette, mivel a Pp. 164. § (1) bekezdése alapján a végrehajtás megszüntetési, korlátozási perben egyébként is az ügyfelet, azaz a felperest terhelné a banki nyilvántartással szemben annak bizonyítása, hogy az abban rögzítettekkel szemben más összegű teljesítéssel élt, a vitatott kikötés valójában nem fordítja meg a bizonyítási terhet, és nem tekinthető a bank olyan korlátlan felhatalmazásának, amely az ügyfél által a továbbiakban nem kifogásolható módon tartalmazza a végrehajtandó tartozás összegét. Mindezek alapján azt a következtetést vonta le, hogy a szerződés I/4. pont 5. és 6. bekezdései nem jelentenek hátrányos eltérést a felperesre nézve a közvetlen bírósági végrehajtásra vonatkozó jogszabályi előírásokhoz képest, nem eredményeznek semmilyen többletjogosultságot az I. rendű alperes számára és nem teszik a felperes szerződéses kötelezettségeit terhesebbé. Nem találta megállapíthatónak azt sem, hogy a vitatott kikötés a 18/1999. (II. 5.) Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés a), illetve b) pontjába ütközne, mivel az a szerződés rendelkezéseinek értelmezésére és nem az adós teljesítése szerződésszerűségének megállapítására vonatkozik. A kikötés csak arról szól, hogy a bank a közvetlen bírósági végrehajtás megindítása céljából ténytanúsítvány kiállítását kérheti a közjegyzőtől az általa nyilvántartott adatok alapján. Egyebekben megjegyezte, a kölcsönszerződés létrejöttékor hatályos Hpt. 206. § (2) bekezdése alapján az ügyfél jogosult volt a számára megküldött kimutatással szemben kifogást emelni.

Az ítélettel szemben, annak megváltoztatása és a perben támadott szerződés 1.4. pontjában foglalt kifogásolt rendelkezés tisztességtelenségének megállapítása érdekében a felperes nyújtott be fellebbezést. Álláspontja szerint a kikötés tisztességtelensége szempontjából kizárólag annak van jelentősége, hogy a szerződés szövege tartalmaz-e olyan nyilatkozatot, amellyel az adós feltétlenül és ellenvetés nélkül aláveti magát a bank által a saját üzleti könyvei, kimutatásai alapján készített és közjegyzői okiratba foglalt tartozáskimutatásnak, továbbá hogy mint közjegyzői ténytanúsítványt fogadja el mindenkor tartozása közokirati tanúsításaként. Hangsúlyozta, a szerződés nyelvtani értelmezéséből az következik, hogy a tartozáskimutatás nem pusztán kiindulópontként szolgál, hanem az adós az ezen alapuló közjegyzői ténytanúsítványt, mint közhiteles és aggálytalan bizonyítékot fogadja el egyrészt a közvetlen bírósági végrehajtás céljából szükséges valamennyi tény, adat megállapítása, másrészt a tartozás összegének meghatározása körében. Véleménye szerint nem önmagában annak van jelentősége, hogy az adós a saját nyilatkozataival hozzájárult a közvetlen bírósági végrehajtáshoz. A kikötés egyoldalúsága, a fogyasztóra nézve indokolatlan hátránya abban áll, hogy a felperesi adós vállalt feltétlen kötelezettséget, hogy bármely elszámolási vitában, bármely banki kielégítési igény esetén, továbbá a bank által kezdeményezett végrehajtási

eljárás során feltétlenül elfogadja a banki kimutatást mint aggálytalan bizonyítékot, és mint a végrehajtás alapjául szolgáló mindenkor fennálló kölcsön, valamint járulék tartozást. Közzétett eseti döntésre hivatkozva kiemelte, a fogyasztói kölcsönszerződésbe foglalt olyan kikötés, amely szerint az adós a szerződéskötéskor előre elismeri, hogy a jövőben bármikor fennálló tartozása a kölcsönadó saját üzleti könyvei, illetve nyilvántartása alapján megállapítható összeggel azonos, tisztességtelen szerződési feltétel.

Az I. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helyes indokai szerinti helybenhagyását kérte. A Kúria egyedi ügyben hozott döntésére hivatkozva rámutatott, a bizonyítási terhet nem az adott szerződéses rendelkezés vagy annak tükrében egy esetlegesen kiállítandó közjegyzői ténytanúsítvány telepíti a felperesre, hanem a felperes azért tartozik igazolni, hogy nem, vagy nem annyival tartozik az alperesnek, mert már a szerződés megkötésével egyidejűleg elismerte közjegyzői okiratban foglaltan a teljes fennálló tartozását és járulékait. Ilyen esetben a polgári jog általános szabályai szerint is a felperest terheli a bizonyítás azzal kapcsolatban, hogy szerződéses kötelezettségének, azaz a kölcsön és járulékai visszafizetésének akár részben, akár egészben eleget tett. Fellebbezési ellenkérelméhez csatolta a Győri Ítéltábla egyedi ügyben hozott két határozatát, valamint a Kúria felülvizsgálati eljárásban született döntését.

A felperes fellebbezésének kiegészítésében hangsúlyozta, az érvénytelen szerződési feltételnek nincs a tartozásra kiható következménye, ezért a perben helye van a megállapításra irányuló keresetnek, nem kell jogkövetkezményre irányuló jogalakítási és a felülvizsgált elszámolás adatainak alapulvételével a felek közötti elszámolásra is kiterjedő, összecszerűen megjelölt marasztalási keresetet előterjesztenie. Kiemelte, a kölcsönszerződésben a vitatott kikötéssel a felek nem pusztán a bizonyítás módjáról állapodtak meg, azaz arról, hogy a felperesi tartozás összegének megállapítását illetően az I. rendű alperest terhelő bizonyításnak miként tesznek eleget, mivel a közjegyzői tanúsítványt a tartozás mindenkor összegének közokirati tanúsításaként fogadta el. A támadott kikötés nélkül a bank nem juthatna hozzá a követelése összegét tartalmazó közjegyzői okirathoz és nem lenne végrehajtási záradékkal ellátható okirat, végrehajtási záradék hiányában pedig a banknak kellene pert indítania az adósok ellen a kölcsön visszafizetése iránt. Ebben a perben pedig a Pp. 164. § (1) bekezdése alapján a bankot terhelne a követelés összegének bizonyítása. Ezzel szemben a kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítása vagy a végrehajtás megszüntetése, illetve korlátozása iránti perben a tartozás összegének bizonyítása az adósra hárul, így a perrel érintett szerződési feltétel a tartozás összege tekintetében a felperes hátrányára fordítja meg a bizonyítási terhet.

Az I. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmének kiegészítésében rámutatott, a felperes a közjegyzői okiratba foglalt tartozáselismerésén alapuló, tartozásként kimutatott összegen belül a végrehajtást kérő szabadon határozhatja meg fennálló követelését, ami nem a kölcsönszerződés érintett rendelkezése, hanem a polgári jog általános szabályai alapján lehetséges. Valótlán tehát a felperesnek az az állítása, hogy a felmondással esedékessé váló teljes tartozás összegét közokiratnak kell tartalmaznia ahhoz, hogy az végrehajtható legyen. Ezen túlmenően rámutatott, az I. rendű alperes ugyanezen szerződéstípusának ugyanezen pontja tekintetében a Kúria – végrehajtás megszüntetése iránti perben – a kikötés tisztességtelenségét nem találta megállapíthatónak.

A felperes előkészítő iratában – fenntartva az általa korábban előadottakat – kiemelte, a banknak a szerződésből eredően keletkezhetsz olyan követelése, amelyre az elismerés nem terjed ki, s amelyet nem foglaltak közjegyzői okiratba. A bank a kamaton felül több különféle díj, költség és jutalék felszámítására jogosult és a szerződés alapján fizetendő bármely összeg teljesítésének elmulasztása

olyan szerződésszegésnek minősül, amely lehetővé teszi, hogy a szerződést azonnali hatállyal felmondja.

A fellebbezés **alapos**.

A perbeli jogvita elbírálása során alkalmazandó 1959. évi IV. tv. (Ptk.) 209. § (5) bekezdése értelmében nem minősülhet tisztességtelennek a szerződési feltétel, ha azt jogszabály állapítja meg, vagy jogszabály előírásainak megfelelően határozzák meg. Erre figyelemmel az ítéletábra elsődlegesen azt vizsgálta, a kölcsönszerződés I.4. pontja megfelel-e a Vht. szerződéskötéskor hatályos 21. §-ában foglalt rendelkezéseknek.

A Vht. szerződéskötéskor hatályos 21. § (1) bekezdése szerint a bíróság végrehajtási záradékkal látja el a közjegyzői okiratot, ha az tartalmazza

- a) a szolgáltatásra és ellenszolgáltatásra irányuló vagy egyoldalú kötelezettségvállalást,
- b) a jogosult és a kötelezett nevét,
- c) a kötelezettség tárgyát, mennyiségét (összegét) és jogcímét,
- d) a teljesítés módját és határidejét.

A (2) bekezdés úgy szól, ha a kötelezettség feltételnek vagy időpontnak a bekövetkezésétől függ, a végrehajthatósághoz az is szükséges, hogy a feltétel vagy időpont bekövetkezését közokirat tanúsítsa. A (3) bekezdés értelmében e § alapján akkor van helye végrehajtásnak, ha a közjegyzői okiratba foglalt követelés bírósági végrehajtási útra tartozik, és ha a követelés teljesítési határideje letelt. Lényegét tekintve a fentiekkel egyező rendelkezést tartalmaz a Vht. jelenleg hatályos 23/C. §-a.

Az idézett törvényi rendelkezések szövegszerűen nem egyeznek meg a perbeli szerződés I.4. pontjában szereplő kikötéssel, ezért az ítéletábra a továbbiakban azt vizsgálta, van-e tartalmi egyezés közöttük, illetve helytálló-e az I. r. alperesnek az az álláspontja, hogy eredményét tekintve ugyanaz a helyzet adódik akkor, ha a támadott rendelkezés szerinti közjegyzői ténytanúsítvány kiállítására kerül sor, mintha a szerződést és a felmondását tartalmazó nyilatkozatot közjegyzői okiratba foglalják.

Kétségtelen, hogy a perbeli szerződési feltétel hiányában is el tudná érni az I. rendű alperes azt, hogy az általa kimutatott tartozás behajtására közjegyző által kiállított végrehajtási záradék alapján, azaz a követelése jogszerűségét vizsgáló bírósági eljárás lefolytatása nélkül bírósági végrehajtási eljárás induljon. Az I. rendű alperes ugyanis az adós fizetési késedelmére, azaz szerződésszegésére alapított felmondásáról, és az abban közölt tartozás összegéről – mint a közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. tv. (a továbbiakban: Kjt.) 136. § (1) bekezdés e) pontja értelmében jelentős jogi tényről – kérhetné közjegyzői ténytanúsítvány kiállítását és ennek, valamint az adós fizetési kötelezettségét rögzítő, ugyancsak közjegyzői okiratba foglalt szerződésnek az alapján kezdeményezhetné a közjegyzőnél a végrehajtás végrehajtási záradék kiállításával történő elrendelését. A perbeli szerződés I.4. pontja pedig lehetőséget biztosít számára arra, hogy – akár a szerződés felmondása és annak közokiratba foglaltatása mellett, akár a szerződés előzetes felmondása nélkül – közjegyzői ténytanúsítványt állíttasson ki az adós banki számítás szerint fennálló tartozásának összegéről, és kérje annak végrehajtási záradékkal való ellátását. Az adós – függetlenül attól, hogy közjegyzői okiratba foglalt felmondás, vagy a hitelezőnek az adós tartozására vonatkozó nyilatkozatát tartalmazó közjegyzői okirat záradékolása alapján indul végrehajtás vele szemben – az általa a Pp. 369. § a) vagy b) pontja alapján indított végrehajtás megszüntetése vagy korlátozása iránti perben vitathatja a végrehajtási záradékban megjelölt tartozás fennállását vagy annak összegét arra hivatkozva, hogy a végrehajtani kívánt követelés érvényesen nem jött létre (369. § a) pont), vagy egészben, illetőleg részben megszűnt (369. § b) pont). Ilyenkor a végrehajtás megszüntetési és

korlátozási per keretében a követelésről érdemi jogvita folytatható le, így a felperesként fellépő adós a végrehajtást kérővel szemben mindazt a védekezést előterjesztheti, amellyel akkor élhetett volna, ha a végrehajtást kérő perben érvényesíti a követelését. Lényeges eltérés azonban, hogy – az I. rendű alperes álláspontjától eltérően – míg a felmondáson alapuló végrehajtás esetén a végrehajtást kérőre hárul annak bizonyítása, hogy a követelése fennáll (BH1980. 388. <[https://uj.jogtar.hu/#>https://uj.jogtar.hu/#>](https://uj.jogtar.hu/#>)

Hangsúlyozza ezzel összefüggésben az ítéletábra, hogy a Pp. 195. § (1) bekezdése értelmében a közjegyző által kiállított ténytanúsító okirat, mint közokirat teljesen bizonyítja a benne foglalt adatok és tények valóságát, azonban – mivel a közjegyző a felmondásról, mint nyilatkozat közléséről csak a Kjt. 136. § (1) bekezdésének e) pontja alapján állíthat ki ténytanúsítványt – a felmondás közokiratba foglalása csupán a felmondás tényét tanúsítja közhitelesen, azt viszont nem, hogy annak indoka (vagyis az adós szerződésszegése) és az abban megjelölt tartozás összege valós. Téves tehát az I. rendű alperesnek az az álláspontja, hogy a közjegyzői okiratba foglalt felmondás végrehajtási záradékoltatása alapján induló végrehajtás megszüntetése (korlátozása) iránti perben az adóst terhelne a hitelező által közölt tartozás valóságával szemben az ellenbizonyítás. A támadott szerződési rendelkezés ettől eltérő tartalmú, mert eszerint az adós elfogadja, hogy annyi a tartozása, amennyit a bank a saját nyilvántartásai alapján közöl a közjegyzővel, ezért ezzel a – szerződésbe, és egyben közjegyzői okiratba foglalt – nyilatkozatával szemben őt terheli az ellenbizonyítás arra is kiterjedően, hogy szerződésszerűen teljesített, ezért a bank felmondása jogszerűtlen. A bizonyítási teher tehát valójában ezzel fordul meg, lényegesen elnehezítve az adósi pozícióban lévő fogyasztó perbeli helyzetét.

Megjegyzi az ítéletábra, ha az I. rendű alperes hivatkozása helyes lenne, azaz a szerződés I.4. pontjában rögzített általános szerződési feltétel megfelelné a Vht. általa hivatkozott rendelkezéseinek, nem lenne szükség annak szerződésbe építésére.

Összegezve: az alperes által felhívott jogszabályi rendelkezések nemcsak megszövegezésüket, de tartalmukat tekintve sem egyeznek a támadott szerződési rendelkezéssel. A fentiekből adódóan és figyelemmel az 1959-es Ptk. 209. § (6) bekezdésében foglaltakra, vizsgálni kellett, hogy a szerződés I.4. pontja tisztességtelen általános szerződési feltételnek minősíthető-e.

Az 1959-es Ptk. a szerződés vagy valamely rendelkezése tisztességtelenségének a megállapítását egyrészt a bíróság mérlegelésére bízta, másrészt – kizárva a mérlegelést – a 209. § (3) bekezdésének felhatalmazása alapján a Krm. nevesít tisztességtelenségnek minősülő feltételeket: az 1. § (1) bekezdése az ún. fekete, míg a 2. § az ún. szürke listát tartalmazza. A fekete listában szereplő, tisztességtelenségnek minősülő szerződési feltételek esetében a bíróságnak nem kell vizsgálnia az 1959-es Ptk. 209. § (2) bekezdésében rögzített körülményeket, azaz ha a fekete listán szereplő bármely feltétel megvalósul, a bíróságnak meg kell állapítania az adott szerződési rendelkezés tisztességtelenségét.

A fellebbezés tárgyát képező szerződési rendelkezés a Krm. 1. § (1) bekezdés b) és j) pontja szerinti eset, ennek alapján a bíróságnak szükségképpen meg kellett állapítania a tisztességtelenségét.

A b) pont – helyes értelmezés szerint – a fogyasztó teljesítésének a szerződésszerűségére vonatkozik. Eszerint a fogyasztói szerződésben tisztességtelenségnek minősül különösen az a

szerződési feltétel, amely kizárólagosan a fogyasztóval szerződő felet jogosítja fel annak megállapítására, hogy teljesítése szerződésszerű-e. A támadott szerződési rendelkezés egyoldalú hatalmasságot biztosít az I. rendű alperes számára tekintetben, hogy meghatározza, áll-e fenn tartozása a felperesnek és ha igen, mennyi. Ettől független kérdés, hogy az I. rendű alperes kötelezettsége – külön jogszabály rendelkezése alapján – évente elszámolás, a felmondást megelőzően pedig a tartozásról részletes kimutatás eljuttatása és a felpereshez. A hitelezőnek ez a kötelezettségét ugyanis a peres felek szerződése nem tartalmazza, azaz nincs a szerződésnek olyan rendelkezése, amely szerint köteles lenne a tartozást közölni az adóssal, mielőtt a ténytanúsítványt az általa szolgáltatott adatok alapján a közjegyző kiállítja. Az az I. rendű alperes jogkövető magatartására tartozó kérdés, hogy a külön jogszabály által őt terhelő kötelezettségének eleget tesz-e, avagy sem. A döntés szempontjából azonban annak van jelentősége, hogy mi áll a felek szerződésében, abban szerepel-e a banknak ez a kötelezettsége, mert csak ezesetben biztosított a felperes számára, hogy a ténytanúsítvány kiállítása előtt vitassa a tartozásával kapcsolatos megállapításokat. Ez egyben azt is jelenti, hogy tisztességtelen a fogyasztói szerződés azon kikötése, melynek alapján a fogyasztó mindenkor tartozását a vele szerződő fél egyoldalú közlése alapján a közjegyző által kiállított közokirat tanúsítja (eBDT2015. 3420.), illetve amely szerint az adós a szerződéskötéskor előre elismeri, hogy a jövőben bármikor fennálló tartozása a kölcsönadó saját üzleti könyvei, illetve nyilvántartása alapján megállapítható összeggel azonos (eBDT2017. 3629.), s miután a perbeli általános szerződési feltétel ilyen tartalmú, a felperes megalapozottan hivatkozott annak semmisségére.

A fentebb már indokoltak szerint nem ért egyet az ítéltábla ezért az elsőfokú bíróságnak azzal a megállapításával, miszerint a szerződés 1.4. pontja a fogyasztó hátrányára nem változtatja meg a bizonyítási terhet. Főszabály szerint ugyanis a szerződésszegés tényét az ezt állító félnek kell bizonyítania a Pp. 164. § (1) bekezdése értelmében. Ennek megfelelően, ha az I. rendű alperes azt állítja, hogy az adós, azaz a felperes szerződés szerinti fizetési kötelezettségének nem, vagy nem a szerződésben foglaltak szerint tett eleget, ezt neki kell bizonyítania. A felperesnek csak azt kellene igazolnia szükség esetén, hogy többet teljesített, mint amennyit az I. rendű alperes állít, de magát az elszámolást, azt, hogy teljesítéseit a szerződés és a törvény rendelkezéseinek megfelelően számolta el, egyben helyesen számította ki az adós fennálló tartozását, az I. rendű alperesnek kellene bizonyítani. Ezt változtatja meg a vitatott kikötés, ami az I. rendű alperest ekként mentesíti az elszámolás végeredménye helyességének igazolása, sőt magának az elszámolás levezetésének a kötelezettsége alól és a Pp. 195. § (1) és (6) bekezdése alapján a felperesre hárítja az alperes által egyoldalúan közölt adatok szerint kiállított közjegyzői okiratban rögzített tartozás valótlansága bizonyításának a terhet. Ez egyben azt is jelenti, hogy a Krm. 1. § (1) bekezdés j) pontja szerinti – a szerződési feltétel tisztességtelenségének megállapítását megalapozó – feltétel megvalósul.

A kifejtettek alapján tévesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a fellebbezés tárgyát is képező szerződési feltétel nem érvénytelen, mivel a jóhiszeműség követelményével ellentétben a felek szerződésből eredő jogaiban és kötelezettségeiben jelentős egyenlőtlenséget idéz elő a fogyasztó hátrányára, ezért tisztességtelennek minősül.

A kifejtettek tekintetével az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján megváltoztatta.

A teljes egészében megváltoztató másodfokú ítéletre figyelemmel mellőzte a felperest elsőfokú eljárási költség megfizetésére kötelező rendelkezést és a Pp. 78. § (1) bekezdését alkalmazva kötelezte az I. rendű alperest a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (3) és (5) bekezdései szerint megállapított első- és másodfokú eljárási költség, valamint – a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. §

(2) bekezdése és 15. §-a alapján – a le nem rótt elsőfokú és fellebbezési eljárási illeték megfizetésére.

Szeged, 2017. november 3.

Dr. Kiss Gabriella s.k.	Bálint Attila s.k.	. Bánfalvi-Bottyán Csilla s.k.
a tanács elnöke	előadó bíró	táblabíró